

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2018

REKENINGKUNDE: VRAESTEL II

Tyd: 2 uur

100 punte

INLIGTINGSBOEKIE

VRAAG 1 BEGROTINGS**(33 punte; 40 minute)**

Amzi Vervaardigers Bpk is 'n klein maatskappy wat rekenaarkomponente vervaardig en werk verskaf aan 200 (direkte) werkers in hul produksielyn.

Op 1 Februarie 2019 sal hulle robotarms (masjiene) in die produksieproses implementeer. Gevolglik sal 90 werkers uit diens gestel* word. Hul laaste dag sal 31 Januarie 2019 wees. Hul skeidingspakket*, bereken as vier maande van hul normale loon, sal op 1 Februarie betaal word. Tien van die oorblywende fabriekswerkers sal opgelei en bevorder word om toesig te hou oor die produksielyn.

Op 1 Augustus 2019 gaan Amzi nog robotarms installeer. Nog 90 direkte werkers gaan uit diens gestel word en nog 10 gaan opgelei en bevorder word om toesig te hou oor die produksielyn.

Die robotarms kan drie keer die getal komponente produseer wat die werkers in die produksielyn geproduseer het. Die maatskappy word deur hul verkope beperk, aangesien hulle net maak wat hulle kan verkoop.

Amzi Vervaardigers Bpk**Kontantbegroting vir die drie maande Januarie–Maart 2019**

	Januarie	Februarie	Maart
ONTVANGSTE			
Kontantverkope	330 000	A	375 000
Kontant van debiteure ontvang	1 775 000	B	1 887 000
Lening: Best Bank	5 100 000	–	–
Totale ontvangste	7 205 000	?	2 262 000
BETALINGS			
Direkte arbeid			
• Normale lone	700 000	350 000	350 000
• Oortyd	175 000	–	–
• Skeidingspakkette	–	C	–
Direkte materiaal			
• Kontantaankope	D	68 000	74 000
• Betalings aan krediteure	60 720	66 240	E
Fabrieksbokoste	310 000	F	351 000
Robotarms (masjiene)	5 100 000	–	–
Administrasiekoste	?	?	?
Verkoops- en verspreidingskoste	242 000	245 000	249 000
Rente op lening	–	38 250	37 931
Best Bank-leningterugbetalings	–	G	G
Voorlopige inkomstebelasting	–	551 040	–
Totale betalings	6 870 720	?	1 198 271
Surplus/tekort	334 280	(1 274 230)	1 063 729
Saldo aan begin van maand	235 020	?	(704 930)
Saldo aan einde van maand	H	?	358 799

Woordelys

Uit diens gestel: om 'n werk te verloor omdat die onderneming nie meer die werker nodig het nie.

Skeidingspakket: geld wat die werker ontvang wanneer hy/sy uit diens gestel word.

Bykomende inligting vir die Debiteure-invorderingskedule

- Kontantverkope is 'n vaste persentasie van totale verkope.
- 'n Persentasie van kredietverkope word in die maand na die verkoopstransaksie ingevorder.
- 'n Persentasie van kredietverkope word in die tweede maand na die verkoopstransaksie ingevorder.
- 20% word in die derde maand na die verkoopstransaksie ingevorder.
- Daar is geen oninbare skuld nie.
- Januarie se verkope was 10% hoër as Desember se verkope.

Ander bykomende inligting

1. Die maatskappy hou 'n konstante hoeveelheid voorraad. 60% van die direkte materiaal word op krediet gekoop. Dit word die volgende maand terugbetaal om die 8%-korting vir vroeë betaling te benut.
2. Daar is 'n maandelikse verhoging van 12% vir fabrieksbokoste vir Februarie.
3. Die volle bedrag van die koste van die robotarms wat in Januarie gekoop gaan word, is R5 100 000. 'n Lening om daarvoor te betaal sal op 15 Januarie aangegaan word om die maatskappy tyd te gee om die robotarms te installeer. Die laaste dag van die werkers wat vervang word, sal 31 Januarie wees, en die robotarms sal produksie oorneem op 1 Februarie 2019. Die leningterugbetaling en rente vir die maand sal op 15 Februarie 2019 begin en daarna op die 15de van elke maand betaal word. Die lening sal oor 10 jaar, die verwagte lewensduur van 'n robotarm, in gelyke paaielemente terugbetaal word.

VRAAG 2 MAATSKAPPY-ONTLEDING**(42 punte; 50 minute)****GROEPSTAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE
op 30 Junie**

	2017 R'biljoen	2016 R'biljoen
Inkomste	41,2	35,6
Koste van verkope	(21,3)	(17,7)
Bruto wins	19,9	17,9
Ander bedryfsinkomste	0,3	1,9
Bedryfsuitgawes	(11,9)	(10,8)
Verkoops- en verspreidingsuitgawes	(6,7)	(6,0)
Administratiewe uitgawes	(2,8)	(2,6)
Ander bedryfsuitgawes	(2,4)	(2,2)
Bedryfswins	8,3	9,0
Beleggingsinkomste	0,3	0,3
Finansieringskoste	(2,4)	(3,2)
Wins voor belasting	6,2	6,1
Belasting	(1,1)	(1,8)
Netto wins vir die jaar	5,1	4,3

aspen
H O L D I N G S

Aspen is die grootste farmaseutiese maatskappy wat op die JSE genoteer is. Die Groep het 25 vervaardigingsfasiliteite op 17 persele op ses kontinente wat Latyns-Amerika, Asië, Europa, Rusland, Australië en die VSA insluit, voer uit na meer as 150 lande en verskaf werk aan meer as 10 000 werknemers.

Artikel oor Aspen

Aspen en Steinhoff is twee multinasionale maatskappye wat op die JSE genoteer is. Daar is ooreenkomste tussen hierdie twee maatskappye: hulle het albei 'n groot aantal ander multinasionale maatskappye verkry/gekoop, hulle het albei baie hoë hefboomfinansiering en hulle is albei deur buitelandse owerhede ondersoek.

In 2016 is Aspen deur die Italiaanse Mededingingsowerheid met €5,2m beboet vir 'n verhoging van kankermedisynepryse van tussen 300% en 1 500%.

Saad (die stigter van Aspen) het gesê dat die prysverhogings heeltemal geregverdig is, aangesien dit vir meer as 40 jaar nie gestyg het nie. Alle medisynemaatskappye kom voor dieselfde dilemma te staan: die spanning tussen 'n verantwoordelikheid om lewensreddende medisyne teen 'n redelike prys te verskaf en die noodsaaklikheid daarvan vir die maatskappy om 'n wins te maak.

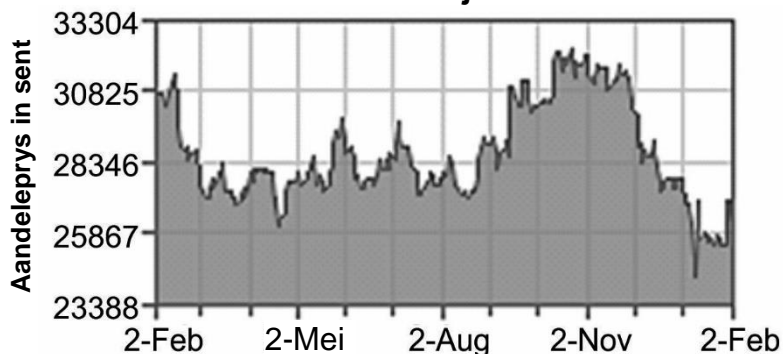
Ontleders sê dat die werklike kwessie nie die boete self is nie maar "die potensiële skade aan Aspen se reputasie" aangesien die maatskappy nie die boete openbaar het voor dit in die nuus verskyn het nie. Hulle sê Aspen moet sy openbaarmaking verskerp. Dit behoort byvoorbeeld te onderskei tussen watter deel van sy groei te danke is aan verkrygings en watter deel afkomstig is van bestaande verkope.

[Opsomming uit: <<https://www.moneyweb.co.za>> en <financialmail.co.za>, 22–28 Junie 2017]

GROEPSTAAT VAN FINANSIËLE POSISIE**soos op 30 Junie**

BATES	2017 R'biljoen	2016 R'biljoen
Niebedryfsbates	78,2	?
Bedryfsbates	38,1	37,8
Voorraad	13,6	B
Ontvangbare rekeninge en ander bedryfsbates	13,6	12,1
Kontant en kontantekwivalente	10,7	C
Totale bates	116,3	E
EKWITEIT EN LASTE		
Aandeelhouersekwiteit	43,1	D
Behoue verdienste	41,1	?
Aandelekapitaal	1,9	1,9
Aandeelgebaseerde vergoedingsreserwe ^[1]	0,1	0,1
Niebedryfslaste	38,4	40,8
Bedryfslaste	34,8	A
Lenings	18,9	?
Handels- en ander betaalbare bedrae	10,3	8,3
Bedrae verskuldig aan verkopers vir verkrygings	5,6	1,9
Totale ekwiteit en laste	116,3	?

^[1] As 'n manier om produktiwiteit aan te moedig, het hulle 'n aandeeskema vir sekere bestuurders. Aandele word toegeken op grond van die prestasie van hul bestuurders, die onderneming en die groei in die Aspen-aandeleprys.

GRAFIEK VAN ASPEN SE AANDELEPRYS VIR 1 JAAR: Februarie 2017–Februarie 2018**ASPEN 1 jaar****VERHOUDINGS VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE**

	2017	2016
Opbrengs op aandeelhouersfondse	11,83%	10,12%
Verdiens te per aandeel	1 123,4 sent	945,4 sent
Dividende per aandeel	287 sent	248 sent
Netto batewaarde	9 453,7 sent	9 320,5 sent
Skuld : Ekwiteit	?	0,96 : 1
Vuurproefverhouding	0,7 : 1	1,1 : 1
Bedryfsverhouding	1,09 : 1	1,8 : 1
Debiteure-invorderingstydperk	120 dae	121 dae
Vorraadomsettempo	?	1,23 keer

VRAAG 3 VERSOENINGS**(25 punte; 30 minute)**

Ed se Dierekliniek is reeds vir vier maande in bedryf, sedert 1 Augustus 2018. Hul jaareinde is 30 November. In plaas daarvan om 'n gekwalifiseerde boekhouer aan te stel, het die eienaar se vrou, Nancy, ingestem om die boeke van die onderneming te doen, maar sy het verskeie foutiewe rekeningkundige inskrywings gemaak en bestuur nie hul debiteure effektief nie.

Ed se Dierekliniek koop die meeste van hul mediese voorraad by Vet Med, wat hul enigste krediteur is.

Foute en weglatings ten opsigte van die November 2018-boekhoudingsinskrywings aangaande hul krediteur, Vet Med:

1. Vet Med het aan Ed se Dierekliniek 'n korting van R57 toegestaan. Nancy het hierdie R57 in die Krediteurgrootboekrekening van Vet Med gekrediteer.
2. Die bedrag van faktuur 147 op die Krediteurestaat was R10 760. Hierdie bedrag word verkeerdelik as R10 670 in die Krediteurgrootboek getoon.
3. Ed se Dierekliniek het vlooiopoeier wat R160 gekos het, aan Vet Med teruggestuur aangesien die vervaldatum daarvan reeds verby was. Hierdie inskrywing is weggelaat op hul Krediteurestaat.
4. Nancy het 'n betaling van R7 000 aan Vet Med in die Krediteurgrootboek opgeteken. Hierdie tjek is gedateer 3 Januarie 2019. Dit het nie op die Krediteurestaat verskyn nie.
5. Nancy het telefonies 'n bestelling vir R1 400 se mediese voorraad by Vet Med geplaas. Sy het hierdie bestelling onmiddellik in die Krediteurgrootboek opgeteken. Hierdie inskrywing is egter nie op die staat wat van Vet Med ontvang is nie. Hierdie voorraad is nog nie afgelewer of betaal nie.

Inligting aangaande die Debiteure-ouderdomsontleding van Paws Rescue Centre, die grootste kliënt van Ed se Dierekliniek, op 30 November 2018

Ed se Dierekliniek het ingestem om hul debiteure 90 dae krediet toe te laat. Rente word gehef op bedrae wat na hierdie tydperk verskuldig is. Paws Rescue Centre het 'n kredietperk van R30 000.

Die volgende inligting is verkeerd opgeteken in of weggelaat uit die Debiteurgrootboek van Paws Rescue Centre:

6. Faktuur 60 gedateer 15 September vir R13 200 is weggelaat.
7. 'n Kredietnota gedateer 27 Oktober word getoon as R7 500 in plaas van die korrekte bedrag van R5 700.
8. 'n EFO vir R20 020 wat op 25 November deur Paws Rescue Centre betaal is, is nog nie na die debiteurerekening oorgeplaas nie.
9. Rente van R538 op alle rekeninge wat na 90 dae nog uitstaande is, is nie bygevoeg op 30 November nie.